

Libanonban a tűzszünet hatályba lépésével

Csökkentek a harci cselekmények

● Bejrút (Reuter, AP)

A tűzszünet hatályba lépését követően a libanoni fővárosban érezhetően alábbhagytak a harci cselekmények. A nap folyamán azonban többször is jeleztek szörvényszerű lövöldözéseket. A fegyvernyugvásnak egész Libanon területén való betartásáról egymásnak ellentmondó tudósításokat közölnek a nyugati hírügynökségek.

Későbbi időpontra halasztották a libanoni tűzszüneti megállapodást ellenőrző szíriai-libanoni-palesztinai bizottság csütörtök délutánra tervezett első ülését, közölte a libanoni haladó erők

ellenőrzése alatt álló rádióadó.

A bizottságnak a Damaszkuszban, július 29-én létrejött szíriai-palesztin megállapodás értelmében csütörtökön délután, az Arab Liga fennhatósága alatt kellett volna összeülnie Szofar, libanoni hegyvidéki városkában, hogy megvitassa a Libanonra vonatkozó megállapodás végrehajtásának módjait.

A háromoldalú testület ülésének elhalasztását megelőzően az egymással szemben álló libanoni felek vezetői délelőtt külön-külön tanácskoztak. A jobboldali politikai vezetők úgy határoztak, hogy nem vesznek részt a délutánra kitűzött szofari ülésen.

Hirosima emlékeztet

Harmincegy esztendő is kevés volt ahhoz, hogy az emberiség megbízható választ kapjon a kérdésre: ki a felelős Japán atombombázásáért? Truman elnök, aki elrendelte? Avagy Leslie R. Groves tábornok, aki három éven át a Manhattan-program élén éjjel-nappal minden erejével és idegszálával a bomba létrehozásáért küzdött, s a gyakorlatban akarta látni munkája eredményét? Vagy talán a tudósok, Oppenheimer, Fermi és a többiek, akik nélkül sohasem jelenhetett volna meg a rettenetes „sátánbomba” Hirosima és Nagaszaki egén?

A világ azért nem nyugszik meg mindmáig a különböző magyarázatokban, mert a napvilágra került újabb és újabb tények mindegyike azt bizonyítja, hogy katonailag értelmetlen és szükségtelen volt ma harmincegy esztendeje, 1945. augusztus 6-án a csaknem százezer hirosimai, majd pedig 9-én a negyven ezer nagaszaki halála, s a megnyomorítottak, a sebesültek százezrei. Bár Japán kemény és szívós ellenfél volt a háborúban a hitleri Németország kapitulációja után is, Truman elnök, amikor engedélyezte a hirosimai bomba ledobását, már tudta, hogy egy-két napon belül a szovjet hadsereg másfél millió katonája mér sorsdöntő csapást Mandzsuriaiban a Kvatung-hadseregére. Ez azonban mintha csak siettetne volna az amerikai elnök döntését, hiszen az Egyesült Államok a katonai fölényt már nem annyira Japánnal, mint inkább a Szovjetunióval szemben akarta demonstrálni.

A nemzetközi imperializmus számításai hiba csúszott. 1949-ben már a Szovjetunió is rendelkezett atombombával, 1953-ban pedig kipróbálták az első szovjet hidrogénbombát. A nukleáris erőviszonyok néhány év alatt kiegyenlődtek. Johnson elnök már a hatvanas évek elején arra a következtetésre jutott, hogy „az általános háború lehetetlen”.

Sajnos azonban még ma sem nevezhetjük lehetetlennek. A nukleáris hatalmak sorába lépett Anglia, Franciaország és Kína is, a maga kiszámíthatatlan hatalmi politikájával. Ma már legalább 15-20 ország rendelkezik atomfegyverek előállítására alkalmas technikai-tudományos apparátussal. Megatonnáknál föl sem lehet mérni a felhalmozott nukleáris töltetek és az atomhordozó eszközök, rakétakilók, repülőgépek, tengeralattjárók számát. Amíg ez a félelmetes arzenál létezik, sőt növekszik, az emberiség harcolni kényszerül az atomhá-

ború veszélye ellen. S éppen ennek a harcnak eredményeként az elmúlt másfél évtizedben az atom-világháború veszélye számottevően csökkent.

Ebben nagy szerepet játszanak azok a pozitív lépések, amelyeket a Szovjetunió állhatatos erőfeszítései révén sikerült az atomfegyverkezés korlátozásában elérni: 1963-ban megegyezés született a levegőben, a kozmoszban és a víz alatt végrehajtott atomrobbantások betiltására. Ezt követték az atomfegyverek átadását tiltó szankciók, majd a tengerfenék atommentesítéséről, 1971-ben pedig a rakétaelhárító-rendszerek fejlesztésének korlátozásáról kötött egyezmények. Különleges jelentőségű van a SALT-tárgyalásoknak a stratégiai fegyverrendszerek hosszú távra szóló korlátozásáról. És soroljuk fel a napirenden levő további reális javaslatokat: a föld alatti atomrobbantások betiltása, atommentes övezetek létrehozása, valamennyi tömegpusztító fegyver betiltása... A végső cél ezeknek az eszközöknek a megsemmisítése, a teljes nukleáris leszerelés, hogy megvalósulhasson a három évtizedes jelszó: „Soha többé Hirosimát!”

Sz. L. L.

RÁDIÓTELEX

ÜDVÖZLŐ TÁVIRAT

Jamaica nemzeti ünnepe alkalmából Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Florizel Glesspole jamaicai főkoronázót.

KIVÉGZÉSEK SZUDÁNBAN

Csütörtökön hajnalban további 17 személyt végeztek ki Khartoumban. A halálos ítélet ellenük is a július 2-i rendszerellenes összekövésben való részvételük címén hozták. A csütörtöki ítélet-végrehajtással az összekövés vádjával kivégzettek száma 98-ra emelkedett.

KISSINGER IRÁNBAN

Henry Kissinger amerikai külügyminiszter csütörtökön Londonból tovább utazott Iránba, ahol Reza Pahlavi államfő vendége lesz.

ÚJABB TŰNETES SOWETÓBAN

Csütörtökön délután újabb, még hevesebb tiltakozó tüntetés robbant ki Sowetóban, Johannesburg négerlakta külvárosában. Egyébként a szerdai sowetói rendőrsortűz halálai áldozatainak száma ötre emelkedett.

SZOVJET SEGÍTSÉG MOZAMBIKNAK

A Szovjetunió és a Mozambiki Népi Köztársaság közötti gazdasági és műszaki együttműködési megállapodás értelmében szovjet orvosok csoportja érkezett Maputóba. Ezek az orvosok segítséget nyújtanak a fiatal afrikai államnak az egészségvédelmi intézmények fejlesztéséhez és a lakosság orvosi ellátásának megszervezéséhez.

ÜLÉST TARTOTT AZ OKP VEZETŐSÉGE

Az Olasz Kommunista Párt vezetősége szerda esti ülésén úgy határozott, hogy a párt szenátorai és képviselői tartózkodni fognak az Andreotti vezette kereszténydemokrata kisebbségi kormány sorsáról döntő bizalmi szavazáskor.

A FRANCIA ELNÖK AFRIKAI KÖRÜTN

Giscard d'Estaing francia köztársasági elnök csütörtökön afrikai útra indult. A francia államfő Omar Bongo elnök vendégként négynapos hivatalos látogatást tesz Gabonban, majd Mobutu elnök meghívására magánlátogatást tesz Zaireben.

Az enyhülés útján

Aczél György nyilatkozata a TASZSZ-nak a helsinki záróokmány megvalósításáról

Aczél György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnökhelyettese válaszolt Jevgenyij Popovnak, a TASZSZ budapesti tudósítójának kérdéseire.

KÉRDÉS: A helsinki záróokmány megvalósításának első éve az Ön véleménye szerint milyen kedvező eredményeket hozott?

VÁLASZ: A helsinki tanácskozás óta eltelt évben Európa előrehaladt az enyhülés útján. Szélesebbé váltak az államközi kapcsolatok, bővült együttműködésük, sikeres erőfeszítések történtek a vitás kérdések békés és igazságos rendezésére, a népek még jobban megismerték egymást. Mind ez hozzájárult nemcsak Európába, hanem a világ más térségei politikai légkörének javításához is.

A békés egymás mellett élés kibontakozásával föld-részünkön is biztonságosabbá vált a népek élete, javultak az építőmunka feltételei a szocialista országokban. A nyugat-európai munkásoktól és néptömegek harca a demokráciáért, a fasiszmus és a monopóliumok ellen, új szakaszhoz érkezett. A békés egymás mellett élés előnyeit Európa minden olyan társadalmi osztálya, csoportja, kormányzati rendszere élvezte, amely nem fogad el a békével szemben semmiféle más alternatívát. Ez az összes antiimperialista, demokratikus és haladó erő, a realitásokat számításba vevő politikai tényező kitartó, következetes küzdelmének eredménye. Annak az eredményes harcnak, a gyümölcsöző, amelyet a szocialista országok, és közöttük a Szovjetunió különösen nagy kezdeményező erővel, megalapozott, reális és vonzó politikával folytatnak a békéért, a biztonságért, az európai haladásért és együttműködésért, s a földrészünkön megteremtendő gyümölcsöző kapcsolatokért.

Földrészünk új arculatának kialakításában nagy szerepet töltött be az európai biztonsági és együttműködési értekezlet. Leonyid Brezsnyev elvtárs nemrég tett nyilatkozatában joggal állapíthatta meg, hogy földrészünk az

európai biztonsági értekezlet megrendezésével a világpolitikában jelentősen magasabb szintre emelkedett, mint amilyen annak előtte volt. Bár a helsinki záróokmány hosszú időre szóló akcióprogram, már most látható, hogy a közösen megfogalmazott alapelvek egyre inkább az államok közötti kapcsolatok alapvető normáivá válnak. Bebizonyosodott, hogy a helsinki tanácskozáson — mint Kádár elvtárs mondta — „nem voltak sem győztesek, sem legyőzöttek: ott nyertek voltak, mert minden nép, amely ott képviselve volt, nyert ezzel az értekezlettel”.

Az európai kommunista és munkáspártok júniusi, berlini konferenciája megalapozottan hangsúlyozta, hogy Helsinki újabb távlatokat tart fel a béke és a biztonság erősítése, minden európai ország együttműködésének és kapcsolatainak gyümölcsöző fejlesztése érdekében.

KÉRDÉS: Az Ön véleménye szerint milyenek az enyhülés további elmélyítésének távlatai az európai biztonsági és együttműködési értekezlet záróokmányának fényében?

VÁLASZ: Hosszú és küzdelmes volt az út az 1969-es budapesti felhívás aláírásától a záródokumentum aláírásáig. S az azóta eltelt év tapasztalatai is jelzik, hogy a végrehajtás sem lesz egyszerű. Az elmúlt időszakban elért eredmények az enyhüléssel szemben álló erők elleni harcban születtek.

Az imperialista körök körében az európai biztonsági tanácskozás sikeréért állhatatosan küzdő szocialista országokat azzal vádolták, hogy önös, egyoldalú érdekből szorgalmazzák a megállapodást. Most ugyanazok a körök a végrehajtás oldaláról próbálnak támadni. A záróokmányt egyes részeitnek túlhangsúlyozására irányuló kísérletek a dokumentum más részeinek kárára, a végrehajtást veszélyeztetik. És ugyanazok az álla-

mok, amelyek annyira „gondosan” figyelemmel kísérik a záróokmány végrehajtását a szocialista országokban, például Puerto Ricóban is nyíltan beavatkoztak Olaszország belügyeibe.

A 29 testvérpárt berlini értekezletének dokumentuma és a Helsinkiben elfogadott záróokmány világosan megmutatja azt az utat, amelyen eljuthatunk a béke és a haladás Európájához. Ezt az utat követve tehetjük visszafordíthatatlanná a nemzetközi enyhülés folyamatát és megmászhatatlanná a Helsinki szellemét. A béke és a biztonság okmánya legyen a békés kapcsolatok és az együttműködés szószója. Szó szerint is: valósuljon meg a záróokmányban is megfogalmazott törekvés — az enyhülés, és azok, akik ezt a kifejezést „az erón alapuló békeként” próbálják értelmezni, meghamisítják a tényeket, megsértik az általuk is aláírt okmányt.

Népünk és kormányunk örömmel üdvözölte a Helsinkiben aláírt záróokmányt, és munkálkodik az abban rögzített alapelvek egységes és kölcsönös végrehajtásáért, a kapcsolatok, az együttműködés bővítéséért. Ezt abban a meggyőződésben teszi, hogy az enyhülési folyamatok erősítése, a kapcsolatok bővítése megfelel népünk érdekeinek, javítja a szocialista országokban folyó építőmunka külső feltételeit, segíti a nemzetközi munkásoktól, a haladó erők harcát, kedvező minden országnak és népnek. Tevékenyen részt veszünk a záródokumentum következetes végrehajtásában, bár nem táplálunk illúziókat e munka gyors eredményeit illetően. Tudjuk, hogy jöhetnek még hidegebb politikai áramlatok, de a népek és az államok közötti kapcsolatokat továbbra is a világtörténelmet objektíve meghatározó erők fogják döntően befolyásolni. A helsinki tanácskozás fontos előrelépést jelentett ennek a folyamatnak az erősítésében és reményt keltő távlatokat mutatott — mondotta befejezésül Aczél György.

BÁTYAI JENŐ:

Lapok a szegedi tudomány-és technikatörténetből

146.

A gyógyszerkémiai szintéziskutatás kiváló művelője, dr. Földi Zoltán Budapestben, 1895-ben született. Diplomáját a budapesti műegyetem vegyészmérnöki szakán szerezte 1917-ben. Ezután a Chinoín Gyógyszeripari Gyárban helyezkedett el, és egyidejűleg, 1931-ben a szerves gyógyszerkészítmények kémiai technológiája tárgyköréből a szegedi egyetemen magántanári minősítést kapott. Címzetes egyetemi tanári kinevezést pedig 1967-ben nyert. Főként gyógyszerkutatásokkal foglalkozik. Nevéhez fűződik több fontos gyógyszer szintetizálása, és gyógyszeripari technológiájuk kidolgozása. Közel fél-száz szabadalom tulajdonosa. Több hazai kémiai és gyógyszerkémiai tudományos társaság tagja. A Magyar Tudományos Akadémia 1956-ban levelező, 1970-ben rendes tagjává választotta. Kossuth-díjjal 1952-ben tüntették ki.

A fizikatanítás korszerűsítésének egyik legjelentősebb szószólója, dr. Makai Lajos Bata-széken született, 1914-ben. Egyetemi tanulmányait Szegeden végezte, és 1937-ben szerzett oklevelet. Középszintű tanárkódás után, 1952-ben került a Kísérleti Fizikai Intézetbe, ahol 1969-ben érte el a docensi kinevezést. A kandidátusi fokozatot 1968-ban kapta meg. Tudományos és társadalmi szervezetekben szívesen dolgozott, hogy minél szélesebb területeket nyerjen meg a fizikatanítás korszerűsítésére. Szegeden halt meg, 1975-ben.

A kiváló csillagász és természettudományi író, dr. Zerinváry Szilárd Aradon született, 1915-ben. Középszintű elvégzése után a szegedi tudom-

mányegyetemre iratkozott be, és itt szerzett középiskolai tanári oklevelet, 1938-ban. Ezután a közepi katonai reáliskolába került tanárnak, majd 1943-tól a budapesti Bolyai Műszaki Akadémia földrajz- és kartográfintárára volt.

A második világháborút követő hadifogságból történt hazatérése után, 1949-től a szentendrei Táncsics Mihály tisztiiskola tanára volt 1953-ig. A budapesti tudományegyetem Lenin Intézetében 1954-től adott elő csillagászatot és geofizikát, annak fennálltáig. Alkotó munkássága igazán akkor bontakozott ki, amikor 1956 nyarán az Akadémiai Kiadóhoz került osztályvezetői munkakörbe. Igen jelentős ismeretterjesztő munkát folytatott a természettudományok, főként a csillagászat népszerűsítése érdekében. Szakmai, ismeretterjesztő cikkei mellett őt jelentősebb könyve jelent meg. A szentendrei városi tanács 1963-ban Zerinváry-emlékérmet alapított, amely évente kerül kiosztásra, a csillagászat népszerűsítésében kitüntetettek körében.

Budapestben halt meg, 1958-ban. Dr. Sarudi Imre, az analitikai kémia jeles művelője, ny. igazgató Szokolcán született, 1907-ben. Édesapja ügyvéd volt, és a család Juhász Gyulával baráti kapcsolatot tartott fenn, a költő szakolcai hatszáz napja alatt. Középszintű Kálócán, Tatán és Vácott végezte, majd egyetemi tanulmányainak megkezdésére a bécsi műegyetemre iratkozott be. Vegyészmérnöki oklevelét a budapesti műegyetemen szerezte meg, majd az állással diplomások sorsára jutva alkalmi munkákkal tartotta el magát. A szegedi Vegykísérleti és Paprikakísérleti Intézetbe 1933-ban

kapott meghívást, és ott dolgozott egészen nyugállományba vonulásáig, 1968-ig, különböző beosztásokban, 1948-tól az intézet igazgatójaként. Az intézetvezetői munkássága során soha nem szakította meg kapcsolatát az analitikai kémiával, és a hazai irodalomban, 1947-ben elsőként adta ki analitikai kémiai könyvét, amely kritikai vizsgálati eredményeit is tartalmazza. Könyvét nemcsak a gyakorló szakemberek, hanem az egyetemi hallgatók is szívesen forgatták hosszú években keresztül, hiszen Erdey László hasonló tartalmú tankönyvei csak az ötvenes években jelentek meg. Témáit mindig a mindennapi élet gyakorlati kémikusa problémáikból merítette, s a hazai és külföldi folyóiratokban jelentős számú szakcikkre jelent meg. Tudományos munkássága elismerésül a kandidátusi fokozatot az első között kapta meg, 1953-ban. Az intézetben előtte vagy vele egyidőben dolgozott az igen jó felkészültségű dr. Fodor J. Kálmán, Tóth Ede, az intézetfejlesztő Bernard Ernő, az igen elismert gyakorlati kémikus, Párisi Mihály, valamint Rózsabegy Aladár.

Szegeden halt meg, 1975-ben. A kísérleti fizika szorgalmas kutatója, dr. Gombay Lajos Sümegen született, 1913-ban. Egyetemi tanulmányait Szegeden kezdte meg 1933-ban, itt szerzett oklevelet és doktori címet. Előbb Humboldt-ösztöndíjjal egy évet Lipcsében, magyar állami ösztöndíjjal egy másik évet Göttingenben töltött. A felszabadulást követően a szegedi vegyipari technikumban tanított, és egyidejűleg az egyetemen fényelektromosság tárgyköréből magántanárságot nyert. Élete végéig a Kísérleti Fizikai Intézetben dolgozott, ahová docenssé neveztek ki. A kandidátusi fokozatot szintén 1952-ben nyerte el. Kutatási területe előbb a zselatinfoszforok lumineszcenciájára és fényelektromos jelenségeinek vizsgálatára terjedt ki, majd figyelme a felvezetők elektromos és fényelektromos tulajdonságai felé terelődött. Szegeden halt meg, 1972-ben. (Folytatjuk.)